

Ștefan OPREA

Teatru- teatru și teatru- alternativ

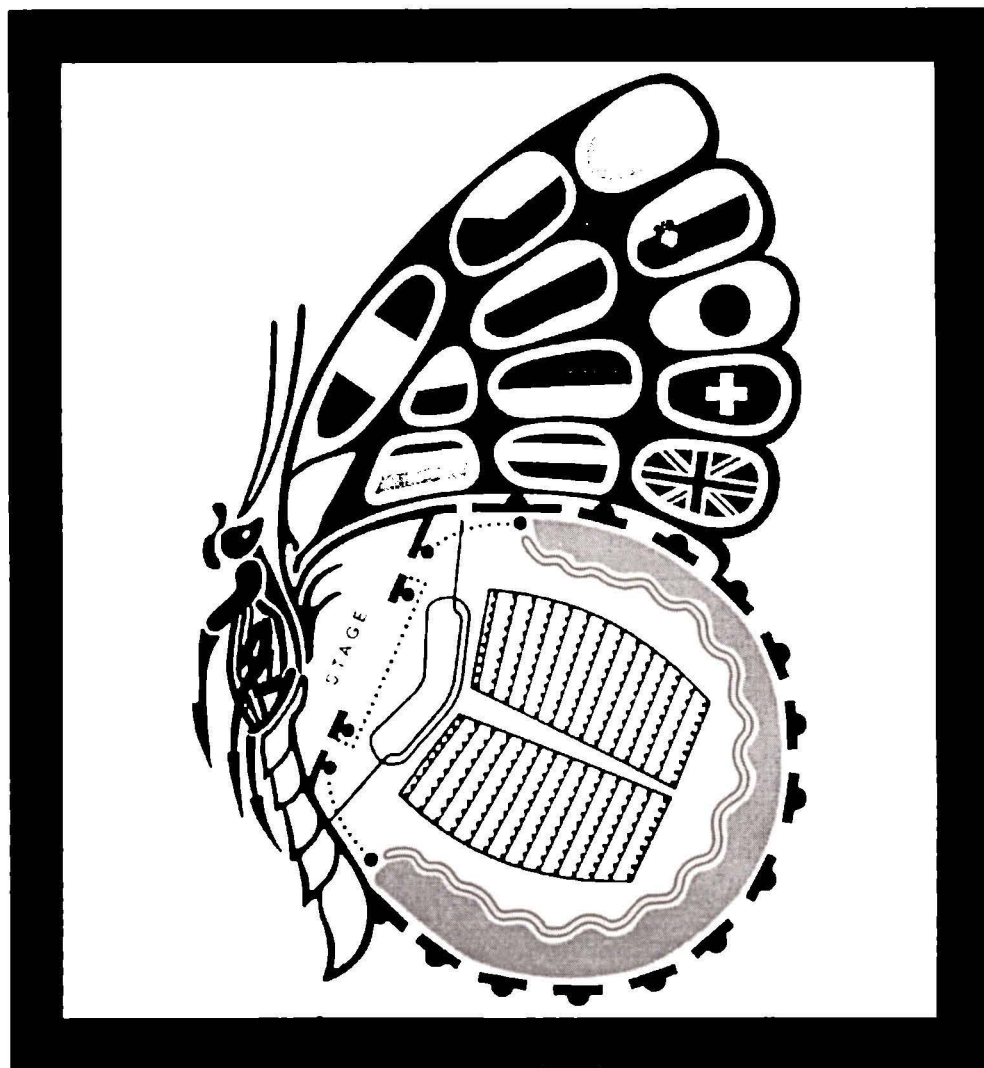
La treizeci de ani de existență, Festivalul de teatru de la Piatra Neamț s-a desfășurat în aceeași atmosferă tinerească – poate cu mai puțin entuziasm decât altădată, dar cu aceeași propensiune spre noutate, cu aceeași dorință de descoperire a unor inedite formule de spectacol și de noi căi de comunicare cu publicul spectator. Așa se explică prezența pe afiș a unor regizori și actori tineri și a unor trupe pentru care spectacolul e, înainte de orice, artă a actorului, artă a imaginii și a mișcării. Tonul l-au dat, în acest sens, spectacolele: *Eu, când vreau să fluier, fluier* (Teatrul Național din Târgu Mureș), în regia lui Theodor

Cristian Popescu, *Wanted* de Idit Herman și Dmitry Tyulponov (Teatrul „Clipa“ din Tel Aviv), *Dama de pică* de Igor Larin, după Pușkin (Teatrul „Monplaisir“ din Sankt Petersburg), *Profețiile lui Vasion* (Compania de dans japoneză Buto Koto Hikaru Orsubo), *Zbor spre Paradis* de Teodora Herghelegiu (Teatrul Inexistent) și *Adio, Odessa!* (Compania de dans Gigi Căciuleanu din Paris). În unele dintre acestea nu s-a renunțat la cuvânt, ba chiar s-a pus preț pe el, potențându-l însă cu mijloace de maximă expresivitate scenică. *Eu, când vreau să fluier, fluier*, de pildă, pune în valoare textul Andreei Vălean – o scriitură alertă, ocolind poncifele dramaturgice tradiționale – printr-o viziune regizorală directă, cu miză principală pe actor, pe capacitatea lui de expresie concentrată, tensionată, pe dinamica interloară a sentimentelor și pe mișcarea nervoasă într-un spațiu rigid

și rece, de carceră; în atmosfera de disperare și violență rămâne, totuși, loc pentru vis și speranță, chiar dacă totul nu-i decât utopie. Spectacolul a fost distins cu Marele Premiu al Festivalului.

Tot pe text se bazează și *Dama de pică*, Igor Larin adaptând pentru scenă lucrarea lui A.S. Pușkin. Dar, meyerholdian prin formație și crez artistic, el caută imaginea inedită, expresivitatea corporală a actorului, sugestivitatea măștii. Totul plutește în vis și fantastic, cu mișcări când lente, legănate, când abrupte, stridente; muzica și, în general, banda sonoră, luminile vin parcă din altă lume, transmițând spectatorului un fior fascinant. Și totuși, rămâne impresia de *ilustrare* a unui text povestit. Ceea ce nu se întâmplă cu *Zbor spre Paradis*, în care Teodor Herghelegiu și Dana Voicu (interpretă unică) au găsit modalitatea adecvată de a comunica un text prin mijloace de impact direct cu

FESTIVALUL DE TEATRU PIATRA NEAMT

publicul. Din păcate, publicul nostru încă nu s-a obișnuit să se implice în asemenea spectacole, să răspundă activ solicitărilor actorului, preferând să recepteze în mod tradițional datele și emoția, stând comod în fotoliu.

Trupa israeliană „Clipa“ (creată în 1995 și având program clar de teatru alternativ) a adus în Festival un spectacol – *Wanted* – fără cuvinte, bazat, evident, pe expresivitatea corporală, pe mișcare, lumini, muzică, obiecte etc., mizând totul, deci, pe puterea de comunicare a imaginii, prin care spune, totuși, o poveste: povestea unui ins care, pierzând un document de identitate, își pierde identitatea. Încercările disperate de a obține un alt document se izbesc de indolența semenilor și de absurditatea birocrăției – care își depășește sensul primar, urcând până la simbol: e simbolul înstrăinării individului în interiorul speciei sale.

Cunoscutul coregraf Gigi Căciuleanu a cucerit publicul Festivalului nemțean cu

spectacolul-dans *Adio, Odessa!*. Inutil să vorbim despre forța de expresie și de comunicare a acestui minunat artist, sau de farmecul prezenței sale scenice; toate sunt atât de bine știute și prețuite. Foarte frumoasă e ideea acestui spectacol: despărțindu-se de locul natal, eroul trăiește momente caracteristice ale vieții sale, emoții, tristeți, bucurii, cu semenii, cu folclorul, cu ființa națională. Întreaga evoluție a artistului (căruia, în final, i se alătură Ruxandra Racoviță, într-un trist „pas de deux“) e nespuse de vie, de expresivă și rafinată, cu magică putere de comunicare și emoție.

Cealaltă categorie de spectacole – cele așezate temeinic în text, dând *cuvântului* ce e al... Cezarului – au ocupat, și ele, un loc important pe afișul Festivalului și au atras un public numeros. A fost, mai întâi, spectacolul teatrului gazdă, *Crima din strada Lourcine* de Labiche, în regia lui Vlad Mugur – spectacol de regie, ingenios, plin de fantezie, cu

suspans și umor negru, în care s-au remarcat actorii Pompiliu Ștefan și Claudiu Bleonț; a fost apoi *Romeo și Julieta* de Shakespeare, semnat de regizoarea Beatrice Bleonț – spectacol revizuit și reasezat într-o viziune mai clară și mai matură față de premiera de acum cinci ani; I.L. Caragiale s-a bucurat, în sfârșit, de o atenție deosebită, fiind prezent în trei ipostaze scenice: *D'ale...*, adaptare de Horațiu Mălăele după (!) *D'ale carnavalului* – Teatrul „Nottara“, *Conu' Leonida față cu reacțiunea*, spectacol al tânărului regizor Claudiu Goga (Teatrul „Sică Alexandrescu“ din Brașov), și *Café Iunion*, adaptare după comedii și schițe, de Kóleszár Bazil Petér (Teatrul „Merlin“ din Budapesta). Întrucât au fost mult comentate până acum, nu vom semnala decât foarte buna primire pe care le-a făcut-o publicul spectator.

În sfârșit, două spectacole cu un statut mai special: *Pianina fără clape*, după Maxim Gorki, prezentat de studenții de la

U.A.T.C. București, clasa Mircea Albulescu și Cătălin Naum, în care am prețuit plăcerea jocului, rigoarea scenică și efortul de a atinge cota profesionalismului (de reținut un nume: Dana Cavaleru); *Înțeleptul* de A.N. Ostrovski, în regia lui Boris Focșa, spectacol foarte modest, demodat și strident în interpretare (Teatrul „Luceafărul” din Chișinău).

În afara concursului, la închiderea Festivalului, Teatrul

Mic din București a prezentat *Școala femeilor* de Molière, în regia lui Alexandru Dabija – spectacol bun, gândit și jucat elegant, cu performanțe actricești (mai ales Petre Nicolae).

Festivalul a avut și o secțiune teoretică: întâlniri profesionale ale criticilor, regizorilor și publicului în care s-au făcut expuneri pe diferite teme și s-au purtat fructuoase discuții.

Moderate de Marian Popescu, întâlnirile s-au concentrat

asupra temelor: *Teatrul românesc după Războiul rece* (Marian Popescu), *Teatrul românesc și festivalurile europene* (Renate Klett, Germania), *Teatrul românesc văzut din Vest* (Irving Wardle, Marea Britanie), *Ionesco: Absurdul de la Est la Vest și... retour* (Dan C. Mihăilescu), *Teatrul maghiar din România, teatrul românesc văzut în Ungaria* (Adrienne Darvay-Nagy, Ungaria), *Tinerii lei după 1990* (Victor Scoradeț).

Trupa Teatrului „Merlin” din Budapesta jucând Caragiale

